

SEQÜÈNCIES NO DESACCENTUABLES EN CATALÀ: PROSÒDIA ALIENA EN EL CATALÀ DE TV3

Montserrat FORCADELL
Universitat de Barcelona

1. INTRODUCCIÓ

Per tal de codificar el tema i el rema, el català, a diferència d'altres llengües com l'anglès i (fins a cert punt també) l'espanyol, no pot canviar la posició de l'accent dins de l'oració sense alterar-ne l'estructura, ja que l'element que porta l'accent en delimita el seu final. Per tant, el material desaccentuat que segueixi aquest element accentuat es considerarà fora de l'oració en posició de dislocació (Vallduví 1992, 1994, 2008). Així doncs, en català, la prominència entonativa s'associa necessàriament amb la frontera dreta del nucli oracional, fent que la relació entre prosòdia i estructura vagin estretament lligades.

Aquest isomorfisme (prosòdia-estructura) restringeix el tipus de seqüència que pot aparèixer desaccentuada després de l'accent oracional. Aquest article té dos objectius: a) identificar i descriure els fenòmens de desaccentuació que violen el patró prosodicossintàctic del català; i b) proposar alternatives congruents amb aquest patró.

Els exemples que il·lustren aquests fenòmens de desaccentuació aliens al català s'han extret d'emissions de TV3, majoritàriament de sèries de televisió de producció pròpia i d'anuncis. L'alta freqüència d'aparició d'aquests fenòmens pot estar afavorida pel calc d'un patró prosodicoestructural aliè (desplaçament d'accent *in situ*) atestat en un corpus del català emprat a TV3 (Forcadell 2007, 2012, 2013), el qual entra en competència directa amb el patró prosodicossintàctic del català: la dislocació. Vegem-ne els trets bàsics en la secció següent.

2. L'ISOMORFISME ENTRE LA PROSÒDIA I L'ESTRUCTURA ORACIONAL DEL CATALÀ

Mentre que en altres llengües, com ara l'anglès, la partició tema-remà (i.e., informació nova-informació vella)¹ es pot fer, i de fet es fa majoritàriament, mitjançant l'ús de la prosòdia amb el canvi (o desplaçament) de l'accent *in situ* (i.e., dins de la matriu oracional) (Selkirk, 1984; Rochemont, 1986), en català, aquesta partició es fa mitjançant la sintaxi (Vallduví, 1992, 1994, 2008). És per això que el patró entonatiu va estretament lligat a l'estructura de l'oració.

Així com en anglès l'accent principal, anomenat *A-accent* a Jackendoff (1972), es pot desplaçar i situar en qualsevol dels ítems de l'oració per marcar-lo com a focus sense establir límit oracional, en català l'ítem que rep l'accent oracional és l'últim element accentuable del rema, forçant el material lingüístic que el pugui seguir a una posició desaccentuada (i.e., dislocada). Com que la seqüència desaccentuada cau fora de l'àmbit oracional, dins l'oració hi apareixerà un pronom de represa per tal de satisfer els requeriments de subcategorització del verb, si així s'escau.²

Per exemple, si considerem la resposta de B al diàleg d'(1), veiem que l'objecte *l'adreça* requereix un clític (*la*) dins l'oració (tal com indiquen els subíndexs) ja que es troba en posició de dislocació (i.e., després de l'element accentuat, el qual marca límit oracional, la forma verbal *TINC*) i, per tant, és incapaç de satisfer els requeriments sintàctics del verb.³

- (1) (A: Dona'm l'adreça)
B: [No la_i TINC_i] l'adreça_i

Així doncs, a l'exemple (1B), la seqüència temàtica *l'adreça*, en quedar desaccentuada, requereix la presència del pronom *la* dins l'oració, perquè és un complement del verb i es troba en posició de dislocació. Malgrat que l'estructura de dislocació pot aparèixer tant a la dreta (1B) com a l'esquerra del nucli oracional (*L'adreça, no la TINC*), ens centrarem en la dislocació a la dreta (o *dextralocació*) ja que l'objectiu d'aquest article és descriure les seqüències que no poden quedar desaccentuades després de l'accent oracional; és a dir, aquell material lingüístic que no pot quedar desaccentuat al marge dret de l'oració.

1. Per una aproximació a l'emalatge informatiu, vegeu, entre d'altres, Erteschik-Shir (2007) i Zimmermann i Féry (2010). Pel català, Vallduví (1992, 1994, 2008), Villalba (1996, 2009) i Feldhausen (2010).

2. En català, no totes les seqüències dislocades requereixen un clític de represa dins l'oració. La majoria dels subjectes, per exemple, no ho fan perquè, en aquest cas, hi ha un forat en el paradigma de clítics. Només els subjectes de verbs inacusatius, com ara "arribar", tenen clític (*en/nen'*): *N_i'arriben pocs, de turistes_i*. Les seqüències dislocades que requereixen pronom de represa són els complements del verb (o parts dels complements), alguns adjunts oracionals, i alguns postmodificadors del nom i de l'adjectiu majoritàriament (vegeu Forcadell 2007 per una descripció detallada).

3. Les comes marquen límit d'oració. Les majúscules assenyalen l'element que porta l'accent. Els parèntesis contenen o bé el text precedent o bé informació contextual.

Si comparem l'oració agramatical de (2) (sense clíctic coreferencial) amb la seva versió en anglès de (3), veurem que a (3), com que l'accent no marca límit oracional, la seqüència desaccentuada queda dins de l'oració satisfent les necessitats del verb; per tant, no requerirà la presència d'un pronom de represa dins l'oració ja que l'accent s'ha "desplaçat" *in situ*. En català, però, tot el material lingüístic que segueixi l'accent oracional quedarà en una posició de dislocació. Per tant, en català, l'alternativa gramatical a l'estratègia prosòdica de l'anglès de marcar el focus il·lustrada a (3) es farà per mitjà d'una estructura sintàctica de dislocació (en aquest cas a la dreta), com a la resposta de B a l'exemple d'(1).

(2) B: *[No TINC l'adreça]

(3) B: [I don't HAVE the address]

Sigui quin sigui el valor pragmàtic dels constituents dislocats, en general s'accepta que codifiquen informació temàtica. Així doncs, el consens és que el material dislocat representa informació que ha estat evocada (implícitament or explícita) pel discurs precedent o per la situació; és a dir, informació que ja forma part del coneixement de l'interlocutor (Prince 1981).⁴

En anglès coexisteixen diferents tipus d'accent dins de l'oració (Bolinger 1989, Zacharski 1993). A més, l'accent primari pot associar-se amb altres particions (a més de la partició tema-remà) com ara la de "restringidor-nucli" (estructural quantificacional), tal com mostren Vallduví i Zacharski (1994). Tot això fa que l'estructura prosòdica de l'anglès sigui molt complexa. En català, però, només un accent es percepit amb prominència màxima (Prieto 2002).⁵ Mentre que en català el lligam prosòdia-estructura és directe, en anglès aquesta relació no és tan clara.⁶

Si considerem l'espanyol, per exemple, veiem que a la versió espanyola de B dels exemples d'(1) i (2), que trobem a (4), l'objecte *la direcció* pot trobar-se tant en posició de dextralocació i, per tant, requerirà la presència del pronom (*la*) (4a) com dins l'àmbit oracional (4b), tal com indiquen els claudàtors, satisfent els requeriments del verb. Per tant, l'espanyol pot recórrer tant a l'estratègia sintàctica de la dextralocació (4a) com a la prosòdia, amb el desplaçament d'accent *in situ* (4b).⁷

4. Per la funció d'*afterthought* ("afegitó") de la dextralocació, vegeu, per exemple, Geluykens (1987). Com a codificador de tòpics, Chafe (1976), i Ziv and Grosz (1994), entre d'altres.

5. Vegeu també Estebas-Vilaplana (2000), Astruc-Aguilera (2005) i Prieto (2014) pels trets prosòdics de la realització del focus i de les estructures dislocades en català.

6. Vegeu, per exemple, Ladd (1980), Fuchs (1984), i Hirschberg (2004), per exemples i discussió.

7. Vegeu Zubizarreta (1998) per detalls sobre la dislocació en espanyol i les seves funcions pragmàtiques. Malgrat que la descripció dels mecanismes prosòdics de les diferents llengües romàniques queda fora de l'àmbit d'aquest article, val a dir que Zubizarreta apunta que llengües com el francès i l'espanyol es diferencien de les germàniques, com l'anglès i l'alemany, quant a la posició de l'accent oracional. Zubizarreta redefineix la *Nuclear Stress Rule* de Chomsky (1968), per la qual s'assigna l'accent primari a l'oració, per tal de determinar la relació entre la prominència de les unitats entonatives i el focus, i explicar les diferències entre tots dos tipus de llengües. A les llengües romàniques, l'accent primari s'assigna sempre dins de l'últim constituent accentuable. Per tant, en aquestes llengües l'estructura dels constituents és rellevant per l'assignació de l'accent oracional, mentre que això no és necessari a les llengües germàniques. Zubizarreta (1998) també apunta, però, que en espanyol hi pot haver desplaça-

- (4) a. B: [No la, TENGO,] la direcció,
b. B: [No TENGO la direcció]

Sembla, doncs, que l'espanyol, com l'anglès, és més flexible quant a la posició de l'accent sense que hagi de marcar límit oracional. En català, però, la posició de l'accent reflecteix l'estatus informatiu dels elements de l'oració, ja que marca el límit de l'oració i, per tant, el material que el segueix queda en posició dislocada (i.e., temàtica).

De totes maneres, aquesta estratègia prosòdica de l'anglès, de la qual també en disposa (amb certes restriccions) l'espanyol (vegeu nota 7), és sovint calcada pel català. Forcadell (2007, 2013) mostra amb un corpus extret del català emprat a TV3 en dos temps diferents que l'ús del desplaçament d'accent *in situ* va guanyant posicions en detriment de la dextralocació.⁸ Els exemples de (5) i (6), presenten material desaccentuat *in situ* en anglès i en espanyol, respectivament. A (7a-b), hi trobem les corresponents versions doblades al català, que presenten aquest fenomen i, per tant, no són estàndard. Les versions estàndard, amb dextralocacions, les trobem a (8a-b). L'exemple de (7a) és extret de la sèrie de televisió *Sí, Ministre* doblada de l'anglès. L'exemple de (7b) és la versió catalana d'un anunci que també té la seva versió en espanyol (6).

- (5) [F24/*Sí, Ministre/Yes Minister*]
(I'd like a new chair.) I HATE swivel chairs!
(6) [F39/*Ligeresa/TV3/2005*]
Porque la vida no esta HECHA para contar calorias.
(7) a. *ODIO les cadires giratòries!
b. *Perquè la vida no està FETA per comptar calories.
(8) a. Les ODIO, les cadires giratòries!
b. Perquè la vida no hi està FETA, per comptar calories.

A més de casos com els de (2) i (7a-b), on la desaccentuació s'ha produït a nivell oracional, hi ha altres fenòmens que mostren patrons aliens a la prosòdia del català on la desaccentuació es produeix a nivell sintagmàtic. Com que l'element que porta l'accent marca límit oracional, la desaccentuació, en termes generals, no es podrà produir dins dels sintagmes, llevat que el constituent desaccentuat (dislocat) sigui un postmodifica-

ment d'accent *in situ* quan el focus és contrastiu, com a l'exemple de (4b). El contrast rau en la pressuposició d'A, per la qual A creu que B té/sap la direcció. Per l'estructura informativa d'altres llengües romàniques, vegeu Cechetto (1999). Per l'italià, Brunetti (2009) i Samek-Lodovici (2006), i pel francès De Cat (2007), entre d'altres.

8. Malgrat que es podria dir que l'exemple de (2) *No TINC l'adreça* no mostra desplaçament *in situ* de l'accent sinó que presenta una dextralocació defectuosa per l'absència de clífic de represa dins l'oració, sembla que aquests casos han de ser analitzats com a oracions amb desplaçament d'accent per dues raons: a) Forcadell (2007) mostra que en les oracions que presenten aquest patró en el corpus analitzat l'accent es mou lliurement dins l'oració, ja que, en certes ocurrències, recau en ítems que no el portarien si es tractés d'una dislocació, i b) les estructures del tipus *No TINC, de diners* (amb sintagmes nominals partitius que exigeixen la presència de la preposició «de») no existeixen. Per tant, l'exemple de (2) no es considera simplement un exemple d'estructura de dislocació amb caiguda clífic.

dor.⁹ Aquest article s'ocupa de la identificació dels contextos lingüístics que poden veure's involucrats en patrons de (des)accentuació aliens dins dels sintagmes i, a la vegada, proporciona les possibles alternatives gramaticals per cadascun dels fenòmens analitzats.

3. SEQÜÈNCIES NO DESACCENTUABLES EN CATALÀ

A les oracions catalanes, només un accent es percep amb prominència màxima (Prieto 2002). En anglès, però, les oracions poden presentar accents primaris i secundaris, tal com mostra Zubizarreta (1998: 47) amb l'exemple de (9).¹⁰ En català l'accent primari recau en l'element més a la dreta dins del focus (*el gat del barret BLAU*), però així com en anglès hi ha un accent secundari a "book" (9a), en català això no és possible.

- (9) Who has written a BOOK about rats?
 a. The cat with the blue HAT has written a **book** about rats.
 b. El gat del barret BLAU ha escrit un llibre sobre rates.

A més, tal com hem apuntat a la nota 2, en català, els elements desaccentuables i que sovint requereixen clíctic de represa dins l'oració són majoritàriament els complements del verb (o parts dels complements), els adjunts oracionals, i alguns postmodificadors (vegeu nota 9). En aquests casos, la desaccentuació es traduirà en una dextralocació. Per tant, si exceptuem les ocurrencies específiques de correcció metalingüística,¹¹ que tenen forta càrrega emfàtica, la desaccentuació, per regla general, no pot produir-se dins d'un sintagma (llevat que es tracti de postmodificadors). Així doncs, els premodificadors del nom i els elements gramaticals com ara determinants i preposicions simples no podran rebre l'accent. Vallduví i Zacharski (1994) mostren que els demostratius no es poden accentuar en català. Mentre que en anglès hi ha *links* contrastius, com ara "that drawer"/"this drawer" del seu exemple reproduït a (10), en català aquest contrast no es pot marcar prosòdicament, ja que només hi ha un accent prominent per oració (10c).¹²

9. Per exemple: *No en sóc CONSUMIDORA, de videojocs* (postmodificador de nucli nominal); *Hi estic molt INTERESSADA, en el projecte* (postmodificador de nucli adjectival); *Hi som LLUNY, del poble* (postmodificador de nucli adverbial). Els postmodificadors adjectivals no poden ser desaccentuats: **Tinc un AMIC arquitecte* (Vegeu Forcadell 2007: 166-168 per detalls).

10. La versió catalana és meva. L'accent primari es marca en majúscules, i el secundari en negreta.

11. En l'exemple següent, el parlant corregeix directament la pressuposició errònia del seu interlocutor fent un ús metalingüístic de l'accent per tal d'establir un contrast entre becaris coneguts i no coneguts: [F02/Porca Misèria] He dit NOUS becaris.

12. El símbol # es manté en els exemples de Vallduví i Zacharski (1994) i Vallduví i Engdahl (1996). En aquest article, però, les oracions que presentin patrons prosòdics aliens al català seran marcats amb un asterisc, i el símbol # s'usarà pels exemples que presentin un patró gramaticalment acceptable però no plausible en el discurs on es trobin.

- (10) a. In THAT drawer I keep my SOCKS and in THIS one I keep my SHIRTS.
 b. #En AQUEST calaix hi guardo els MITJONS i #en AQUELL calaix hi guardo les SAMARRETES.
 c. En aquest calaix hi guardo els MITJONS i en aquell calaix hi guardo les SAMARRETES.

De la mateixa manera, l'accentuació del possessiu *teva* a (11), un anunci de la Generalitat de Catalunya emès a TV3 a principis de 2013, produeix un patró prosòdic aliè. L'alternativa a aquesta estratègia de desplaçament d'accent *in situ* consisteix en un canvi d'ordre de paraules per tal que el possessiu passi a posició predicativa, tal com es mostra a (11b), i pugui rebre l'accent en posició final d'oració sense deixar material desaccentuat dins del sintagma.¹³ El mateix es mostra a l'exemple de (12) extret d'una sèrie de televisió catalana de producció pròpia, on el possessiu *teu* rep l'accent oracional. A (12b) s'ofereix la mateixa estratègia alternativa de canvi d'ordre de paraules amb l'opció d'explicitació de subjecte ("això").

- (11) [F39/Anunci Generalitat de Catalunya/TV3/2013]
 a. *Reciclar bé és la TEVA responsabilitat
 b. Reciclar bé és responsabilitat TEVA.
 (12) [F02/*Porca Misèria*]
 a. (A mi que m'expliques!) *És el TEU problema.
 b. (Això) és problema TEU.

Els sintagmes nominals pre o postmodificats són propensos a presentar ocurrencies de patrons de (des)accentuació aliens. Per una banda, tenim els adjectius especificatius, que en català apareixen en posició predicativa. Si comparem els exemples de (13a) i (13b), extrets i adaptats també de Vallduví i Zacharski (1994), veiem que, a l'exemple de (13b), la posició de l'accent en els adjectius d'ambdues oracions coordinades resulta en un patró gramatical perquè els adjectius apareixen en posició predicativa al final de l'oració. A la segona oració coordinada de l'exemple de (14b), però, l'accent desplaçat al nom *vestit* provoca la desaccentuació de l'adjectiu *negre*. Per tal d'evitar-ho i no incórrer en un patró aliè al català, l'accent ha de situar-se en l'adjectiu (*negre*) malgrat que sigui temàtic (14c), ja que els sintagmes adjectivals no poden quedar desaccentuats tot i ésser postmodificadors.

- (13) a. I got him a blue SHIRT and I got her a RED shirt.
 b. A ell li vaig comprar una camisa BLAVA i a ella (li vaig comprar) una camisa VERMELLA.
 (14) a. ANN is wearing a black SKIRT and CLARA is wearing a black DRESS.
 b. L'Anna es posarà una faldilla NEGRA i... #la Clara es posarà un VESTIT negre.
 c. (...) i la Clara es posarà un vestit NEGRE.

13. Els quantificadors poden rebre accent oracional, però només si pertanyen a un sintagma nominal el nucli del qual és o bé un objecte dislocat (i) o bé el subjecte d'un verb inacusatiu (ii). En ambdós casos, cal la presència de la preposició «de».

- (i) En vaig comprar DOS, d'ordinadors.
 (ii) En van arribar DOS, d'ordinadors.

Així mateix, els adjectius en posició de premodificadors tampoc poden portar l'accent oracional, ja que la desaccentuació del nom al qual premodifiquen no és possible ni tan sols quan aquest nom és clarament repetit, com es veu a la segona coordinada de l'exemple de (15a), adaptat de Vallduví i Engdahl (1996: 507). L'accent ha de recaure en el nom *secció* (15b).

- (15) a. Això ho tractaré a la primera SECCIÓ i #allò ho tractaré a la SEGONA secció.
b. Això ho tractaré a la primera SECCIÓ i allò ho tractaré a la segona SECCIÓ.¹⁴

En anglès, però, l'accentuació d'un adjectiu premodificador no només és possible sinó que, en alguns contextos, pot ser obligatori per raons semàntiques. Per exemple, en les oracions de Bolinger (1972) que trobem a (16), els premodificadors (*geranium*, *crawling* i *doctor's*) han de rebre l'accent primari, ja que els noms que premodifiquen (*plant*, *things* i *place*) són semànticament febles en els contextos en què apareixen si els comparem amb els noms *plant*, *insects* i *barn*, respectivament, de les oracions de contrast entre parèntesis.

- (16) a. It's a GERANIUM plant (vs. He's an FBI PLANT)
'És un (planta de) gerani' (vs. És un infiltrat de l'FBI)
b. Those are CRAWLING things (vs. Those are crawling INSECTS)
'Això són coses que repten' (vs. Això són insectes que repten)
c. I'm going over to the DOCTOR'S place (vs. I'm going over to the doctor's BARN)
'Vaig al (lloc del) metge' (vs. Vaig al graner del metge)

Per tant, el patró de l'exemple de (17), extret d'un noticiari emès a TV3, és aliè a la prosòdia del català, ja que presenta un adjectiu premodificador accentuat (*actual*), deixant el nom al qual premodifica en posició de desaccentuació dins el sintagma. En aquest cas, hi ha dues alternatives: a) accentuació del nom *estatut*, situat en posició final (17b), i b) canvi d'ordre de paraules, convertint l'adjectiu en postmodificador per tal que pugui rebre l'accent oracional amb tota la força remàtica si l'adjectiu *actual* estableix un contrast amb un altre *estatut* (17c).

- (17) [F40/Telenotícies TV3/29-05-2006]
a. (...) *en el marc de L'ACTUAL estatut.
b. en el marc de l'actual ESTATUT.
c. en el marc de l'estatut ACTUAL.

Una altra alternativa a la desaccentuació "il·legal" dins del sintagma que és congruent amb la prosòdia del català és la dextralocació, la qual, com ja hem esquematitzat a la Sec-

14. Val a dir que hi ha dues altres alternatives: a) omissió del nucli nominal (i), i b) dislocació d'aquest nucli (ii):

(i) (...) i això ho tractaré a la SEGONA.
(i) (...) i això ho tractaré a la SEGONA, de secció.

ció 2, opera normalment com a variant estàndard del calc de desplaçament d'accent *in situ* a nivell oracional. L'exemple (18a), que pertany a una sèrie de producció catalana, presenta una altra ocurrència de premodificador (de nucli adjectival) accentuat. En aquest cas, l'alternativa pot ser la dextralocació de l'adjectiu *artificial* (18b). Tal com apuntarem a la secció següent, els ítems de "gradació", com per exemple els intensificadors, afavoreixen l'atracció de l'accent. Per això, l'accentuació de *mica* a (18a) no és totalment aliena a l'orella del nadiu. De fet, en el context on es produeix l'oració de (18a), *mica* té el valor de "molt" o "bastant".

- (18) [F01/El cor de la ciutat]
 a. Crec que és una MICA artificial.
 b. Crec que ho és una MICA, artificial.

Val la pena remarcar, doncs, que certs casos de desaccentuació dins del sintagma poden ser jutjats com a vàlids pels parlants catalans per diversos motius: a) la ubicació de l'accent en una posició "anticipada" (i.e., prèvia a l'ítem final del rema i, per tant, final d'oració) està sovint motivada pel desig d'emfatitzar substancialment un element concret; en aquest cas, pot ser que no sempre es respectin les restriccions i/o requisits de la desaccentuació dins del sintagma en català, com succeeix en l'exemple de (18a); b) el calc de desplaçament d'accent *in situ* a nivell oracional està cada vegada més estès en el català actual en detriment de la dislocació, fet que contribueix a la proliferació de patrons prosòdics no estàndard també dins del sintagma (com el que tractem aquí), i a la seva gradual acceptació entre els parlants; i c) en català, la funció de correcció metalingüística es fa, de fet, mitjançant el desplaçament d'accent (vegeu nota 11), per això, malgrat que aquesta estratègia estigui restringida a una funció molt concreta (el contrast i la correcció emfàtica i directa d'una pressuposició de l'interlocutor) no és completament aliena als parlants.

A part dels contextos repassat fins aquí, en la secció següent presentarem i elaborarem altres entorns lingüístics que poden presentar patrons prosòdics aliens al català. Ho seguirem il·lustrant amb dades extretes d'emissions de TV3.

4. ALTRES CONTEXTOS LINGÜÍSTICS QUE PRESENTEN SEQÜÈNCIES NO DESACCENTUABLES

Entre els contextos més productius que presenten patrons prosòdics aliens de desaccentuació dins dels sintagmes oracional, a més dels descrits a la secció anterior, hi trobem l'accentuació de predeterminants amb valor quantificatiu, de partícules interrogatives, i d'ítems dins de formes verbals complexes (incloent-hi les construccions cate-natives, altres construccions verbals, i els temps verbals complexos). També tractarem la (des)accentuació d'uns postmodificadors molt concrets, els de les construccions superlatives.

Els quantificadors i intensificadors poden incórrer en patrons aliens si són accentuats en posició de predeterminació. De fet, a causa del seu valor semàntic, tendeixen a captar l'accent oracional. Per a alguns parlants, la posició de l'accent en ítems com ara *tot* a l'exemple de (19) pot ser considerada prou típica, probablement afavorida per les implicacions semàntiques implícites d'un quantificador (sovint es troben en contextos contrastius expressant, a la vegada, algun grau d'intensitat (Forcadell, 2007: 149-151)). No obstant això, com que estan ubicats abans del nucli, no poden rebre l'accent oracional, ja que altrament provocarien la desaccentuació d'aquest nucli dins del sintagma. Els quantificadors o premodificadors accentuats poden tenir com a alternativa estàndard l'elaboració del nucli mitjançant l'addició d'un postmodificador, juntament amb la ubicació de l'accent en aquest postmodificador afegit; és a dir, a (19b), l'addició de la clàusula de relatiu *que hi ha hagut* permet elaborar el nucli *guerres* i, al mateix temps, pot acollir l'accent en un dels seus elements, en aquest cas, l'últim ítem d'aquest postmodificador (*hagut*).

- (19) [F19/Oh Europa]
 a. (Berlin ha estat una de les ciutats més castigades per la Guerra) *De fet, per TOTES les guerres.
 b. De fet, per totes les guerres que hi ha HAGUT.

La mateixa estratègia alternativa es pot aplicar a l'accentuació de l'article definit, un calc flagrant de l'estratègia anglesa de desplaçament d'accent *in situ*. L'accentuació d'aquest predeterminant té la funció d'expressar un valor positiu de grau superlatiu del nucli nominal. En català, aquesta funció s'expressa mitjançant la postmodificació d'aquest nucli, tal com es fa, per exemple, a (20b). És a dir, el nucli nominal *problema* s'ha de realçar elaborant-lo mitjançant un postmodificador, que és el que podrà rebre l'accent oracional.

- (20) [F40/Els matins/TV3/Hivern 2005]
 (A: Aquest és un altre problema)
 a. B: No, no. No és un altre problema.) *És EL problema.
 b. B: És el problema CENTRAL/PRINCIPAL/MATEIX.

A l'exemple de (21), observat en el mateix programa matinal, aquest valor superlatiu del nucli (*biografia*) s'aconsegueix per mitjà de la postmodificació d'aquest nucli amb un sintagma preposicional (*del personatge de més actualitat*, per exemple), que a la vegada podrà acollir l'accent permetent que se situï en un element a final d'oració.

- (21) [F40/TV3/Els matins/Abril 2006] (sobre una nova biografia apareguda al mercat)
 a. Ens porta ara LA biografia.
 b. Ens porta la biografia del personatge de més ACTUALITAT.

Alguns patrons entonatius no estàndard són també provocats per l'accentuació de partícules interrogatives en contextos no interrogatius. El patró que presenten és similar al de les preposicions accentuades, ja que les partícules interrogatives i les preposicions són elements gramaticals amb una càrrega semàntica substancial. Tots dos tipus d'ele-

ments són a mig camí entre partícules gramaticals, de classe tancada, i ítems lèxics, de classe oberta, la qual cosa els fa millors candidats per rebre l'accent que altres partícules purament gramaticals. A l'exemple de (22a), un anunci de televisió del diari *La Vanguardia*, l'accent a la partícula *on* hauria de desplaçar-se al verb *passa*, com a (22b). Per descomptat, l'accentuació de la partícula *on* és motivada per un contrast directe amb la partícula *què* del discurs precedent. No obstant això, el patró prosòdic del català no afavoreix aquests usos emfàtics si no es tracta de correccions purament metalingüístiques.

- (22) [F39/Anunci *La Vanguardia*/TV3/Gener 2005]
 a. (Ara llegir *La Vanguardia* a més de ser la millor manera de saber què passa,)
 *és la millor manera de saber ON passa.
 b. (...) és la millor manera de saber on PASSA.

Un altre context que pot presentar fenòmens de desaccentuació aliena al patró del català és el de les construccions superlatives, ja que presenten un intensificador com a característica central inherent. En el cas dels superlatius, l'accent no és normalment atret per l'intensificador mateix, com ara *més* a (23a), sinó per l'adjectiu que aquest intensificador premodifica (*trist*).

- (23) [F04/*Jet Lag*]
 a. */#Per mi serà el Nadal més TRIST de la meva vida.
 b. Per mi serà el Nadal més trist de la meva VIDA.

Això no és sempre informativament adequat, ja que el sintagma preposicional que restringeix la categoria descrita (en aquest cas, *de la meva vida*) pot ser que no sigui temàtic i, conseqüentment, haurà d'aparèixer dins l'àmbit oracional, en posició remàtica; no pas en posició desaccentuada. És a dir, a l'ocurrència de (23a), per exemple, el sintagma preposicional *de la meva vida* s'hauria d'incloure dins del rema mitjançant l'accentuació de l'últim element d'aquest sintagma, tal com veiem a (23b). L'escenari contrari s'exemplifica a la resposta de B a l'exemple inventat de (24), on el sintagma preposicional *de la classe* sí que apareix desaccentuat/dislocat, ja que es tracta clarament d'informació temàtica.¹⁵

- (24) (A: La Maria és la nena més alta de la CLASSE.)
 B: I la més INTEL·LIGENT, de la classe.

Altres ocurrencies que presenten desaccentuació d'un sintagma preposicional en una construcció superlativa les trobem a (25a) i (26a), un anunci de l'Ajuntament de Barcelona, i la veu en *off* del tràiler d'una pel·lícula anunciada a TV3, respectivament. Tal com suggereixen les corresponents alternatives estàndard de (25b) i (26b), en tots dos casos els sintagmes preposicionals postmodificadors s'haurien d'incloure dins de l'oració com a remàtics mitjançant l'accentuació dels últims ítems d'aquests sintagmes (*Catalunya* i

15. Recordem que alguns postmodificadors del nom i de l'adjectiu poden desaccentuar-se (dislocar-se); per això, aquests sintagmes preposicionals poden desaccentuar-se malgrat estar dins un sintagma nominal.

vida, respectivament). L'accent és probablement situat en els adjectius dels postmodificadors superlatius (*visitat* i *gran*) amb la voluntat d'emfatitzar-los.

- (25) [F39/Anunci Ajuntament de Barcelona/TV3/Juliol 2006]
 a. *Heu vingut al lloc més VISITAT de Catalunya.
 b. Heu vingut al lloc més visitat de CATALUNYA.
- (26) [TV3/Tràiler de *Coacció a un jurat* (*The Juror*)/Veü en off].
 a. *Hauràs comès l'error més GRAN de la teva vida.
 b. Hauràs comès l'error més gran de la teva VIDA.

Finalment, trobem patrons aliens en la (des)accentuació d'elements que són part de formes verbals complexes (Forcadell, 2007: 152-159). Comencem per les formes que contenen auxiliars modals. La seqüència “auxiliar modal+infinitiu” pot presentar dos patrons prosòdics: a) accent en el modal, i b) accent en la part lèxica de la forma verbal, la clàusula d'infinitiu. L'anàlisi que es proposa és la següent: la partícula modal només portarà l'accent si presenta “focus estret” (*narrow focus*). Contrastem, per exemple (27a), amb focus contrastiu en el modal, i (27b), amb focus contrastiu en el verb lèxic.

- (27) a. (Vull convidar-la, però) no PUC convidar-la.
 b. (Puc acompanyar-te, però) no puc QUEDAR-M'HI.

Així doncs, l'oració de (28a) és ambigua. Pot presentar focus estret tant en el verb lèxic com en el modal, tal com es vol il·lustrar amb les dues coordinades entre parèntesis. No obstant això, l'oració de (28b) no ho és, d'ambigua, ja que només pot presentar focus en el modal. Cal notar que malgrat que els complements verbals desaccentuats, com ara *aquestes coses* a (28a), ocupen una posició dislocada i, per tant, són coreferencials a un clíctic dins l'oració (*les*), els sintagmes verbals desaccentuats, com ara *dir aquestes coses* a (28b), no en requereixen, de clíctic.

- (28) a. No pots DIR-LES, aquestes coses (però pots pensar-les / però vols dir-les)
 b. No POTS dir aquestes coses (però vols dir-les)

Per tant, a l'exemple de (29), extret d'un anunci de la Generalitat de Catalunya, el clíctic *les* hauria de ser coreferencial al complement verbal temàtic *aquestes dates*. Ja que l'accent hauria de recaure en l'infinitiu *oblidar*, perquè és part del rema (29b): a l'anunci, s'hi veuen un seguit de post-its amb dates escrites; les dates, per tant, són el tema, i allò que se'n predica d'elles (i.e., que “no les voldràs oblidar”), el rema. En aquest cas, el fenomen aliè que presenta aquesta ocurrència no rau tant en el tipus de patró entonatiu de l'oració com en la seva no plausibilitat en el context discursiu en què es produeix, generada per la posició de l'accent sobre l'auxiliar modal.

- (29) [F28/Anunci Carnet Jove/TV3/Maig 2006]
 a. */#No VOLDRÀS oblidar aquestes dates.
 b. No les voldràs OBLIDAR, aquestes dates.

Igualment, a l'exemple (30a), el modal *poden* rep l'accent oracional, forçant la desaccentuació de tota la clàusula d'infinitiu, que és on en realitat s'hauria de situar aquest accent, ja que la informació temàtica és només l'atribut que s'aplica a aquestes persones (*perfectes*). Si es codifiqués així, una conseqüència formal subsidiària de l'accentuació de l'infinitiu seria el requeriment d'un clític (*ho*) coreferencial a aquest atribut, el complement del subjecte *perfectes*, que estaria dislocat, tal com es mostra a (30b).

- (30) [F12/*Jutjant l'Amy* /*Judging Amy*]
 a. (Per les festes, sempre... esperem la perfecció de persones que) */#no PODEN ser perfectes.
 b. (...) no ho poden SER, perfectes.

A més, cal remarcar que el desplaçament d'accent produït en l'àmbit d'aquestes construccions verbals sense cap reordenació dels elements de l'oració de vegades pot resultar en una oració agramatical com la de (31a). En aquest exemple, l'accentuació del modal *vull* separa el clític *em* de l'infinitiu que el subcategoritza (*sentir*), ja que està desaccentuat. Per tant, l'accent l'ha de rebre l'infinitiu, tal com es mostra en els dos possibles ordenaments a (31b). Alternativament, el clític *em* pot aparèixer en una posició dislocada juntament amb l'infinitiu, com a (31c), ja que totes dues seqüències, *millor* i *sentir-se millor* són pragmàticament plausibles com a temàtiques en el context establert per A.

- (31) [F26/*Vick Mackey*] (A: Amb mi et sentiràs millor.)
 a.B: *No em VULL sentir millor.
 b.B: No m'hi vull SENTIR, millor / No vull SENTIR-M'HI, millor.
 c.B: No VULL, sentir-me millor.

El comportament de desaccentuació que tenen els auxiliars modals sembla similar al d'estructures catenatives tipus *acostumar a+infinitiu*, *costar de+infinitiu* i *tornar a+infinitiu*. És a dir, que l'accent recaigui en el primer verb de la catenativa o bé sobre l'infinitiu dependrà de l'estatus informatiu de cadascun d'ells. A l'exemple de (32), extret d'un sèrie doblada de l'anglès, el tema és *el servei* (domèstic), i el fet que és difícil de trobar, el rema. Per tant, només hauria de quedar desaccentuat (dislocat) l'objecte de l'infinitiu (*el servei*), tal com es mostra a (32b), ja que l'infinitiu (*trobar*) és remàtic.

- (32) [F10/*Fawty Towers*]
 a. (És que el servei...) COSTA de trobar el servei.
 b. Costa de TROBAR, el servei

El mateix passa a l'eslògan de (33), utilitzat en una campanya del Govern de la Generalitat de Catalunya. En aquest cas, l'accent recau en l'infinitiu, però la seqüència *a començar* hauria de ser coreferencial a un pronom de represa (*hi*) dins l'oració, com a (33b), ja que està en posició de dislocació. En aquest anunci, la tematicitat de la seqüència *a començar* es basa en la intertextualitat establerta amb un altre anunci, també de la Generalitat, molt popular en el temps que es va emetre, l'any 2005, el qual encoratjava la població no catalanoparlant de Catalunya a emprar el català encara que la seva producció contingui-

és errors. L'anunci mostrava aprenents de català dient que, si s'equivocaven i cometien errors quan parlaven en català, "tornaven a començar"; és a dir, ho intentaven de nou. La campanya de seguretat vial de (33) feia referència al fet que calia fer molta atenció, ja que, en el cas de la carretera, potser no hi havia una segona oportunitat si es cometia un error.

- (33) [F39/Generalitat de Catalunya/Campanya de seguretat vial/TV3/Agost 2005]
 a. *Si t'equivoques, potser no TORNES a començar.
 b. Si t'equivoques, potser no hi TORNES, a començar.

Ara bé, catenatives tipus *haver de+infinitiu* o *pensar+infinitiu* no permeten l'accentuació del primer verb de la construcció. L'exemple (34), que pertany a una sèrie de producció catalana, presenta un patró no estàndard ja que l'accent hauria de caure sobre l'infinitiu *anar* i no sobre el primer ítem de la construcció verbal, amb la presència del consegüent pronom de represa *hi*.

- (34) [F29/L'un per l'altre]
 a. Qui HA d'anar al metge?
 b. Qui hi ha d'ANAR, al metge?

Un altre exemple de la mateixa construcció el trobem a (35), una oració d'un anunci de cosmètic. L'accent hauria de recaure sobre l'infinitiu *provar* enlloc de situar-se sobre l'ítem *haver* de la construcció d'obligació. Malgrat que l'ordre expressada per la proposició va carregada d'un èmfasi substancial, l'accent sobre *haver* no és prosòdicament acceptable.

- (35) [F39/Garnier/TV3/Setembre 2005]
 a. *L'HAS de provar.
 b. L'has de PROVAR.

La construcció causativa *fer+infinitiu* és també molt productiva en ocurrencies de seqüències no desaccentuables, malgrat que no és exactament paral·lela a altres construccions catenatives (Forcadell, 2007: 157-159). La seqüència *fer+infinitiu* normalment equival a una construcció de *verb de suport+objecte*. Això impedeix la desaccentuació de l'infinitiu, ja que l'infinitiu és part del constructe. A l'exemple de (36), extret d'un anunci de l'Ajuntament de Barcelona per tal de promoure el comportament cívic a la platja i que acompanya la imatge d'un noi clavant una burilla a la sorra, l'accent ha de situar-se a l'infinitiu segon de la construcció *fer desaparèixer* (equivalent a *eliminar*) ja que el rema és la negació de l'acció expressada pel verb (i.e, la polaritat negativa). Subsidiàriament, hi ha d'haver també el pronom de represa *les* coreferencial al complement desaccentuat (dislocat) *les coses* (36b).

- (36) [F39] [Ajuntament de Barcelona/TV3/Estiu 2004]
 a. *La sorra de la platja no FA desaparèixer les coses.
 b. La sorra de la platja no les fa DESAPARÈIXER, les coses.

Finalment, les formes complexes del verb presenten un comportament diferent. D'acord amb Forcadell (2007: 159) i contràriament a Espinal (2002: 2738), els auxiliars verbals no poden rebre l'accent oracional en català. La polaritat negativa i el contrast de temps verbal s'expressen mitjançant l'accentuació del verb lèxic i no pas de l'auxiliar, encara que l'auxiliar pugui ser l'ítem que codifiqui lingüísticament els contrastos quant a temps verbal o referència temporal. Espinal diu que «L'accent contrastiu pot recaure sobre diversos constituents de l'estructura oracional i determina que s'infereixen diferents lectures», i dona els tres exemples de (37).

- (37) a. No VAIG tenir temps de portar les criatures al cine; ara ja en tinc.
 b. No vaig tenir TEMPS de portar les criatures al cine; les ganes les tenia totes.
 c. No vaig tenir temps de portar les criatures al CINE, però vam estar tot el dia al zoo.

Segons Espinal, els exemples de (37) són gramaticals. No obstant això, l'estructura prosòdica del català no permet l'accentuació de l'auxiliar. L'exemple de (37a) no és estàndard. La versió gramatical seria *No en vaig TENIR, de temps de portar les criatures al cine; ara ja en tinc*, amb l'accent a la part lèxica del compost verbal, i amb el clíctic (*en*) coreferencial a l'objecte partitiu del verb *tenir* (*de temps*).

Veiem, doncs, que la desaccentuació no estàndard es produeix en contextos on l'accent "s'anticipa" i recau en un ítem al qual segueix material lingüístic no desaccentuable, o bé perquè és remàtic o bé perquè el patró prosòdic del català no n'admet la seva desaccentuació. Així doncs, l'accent es retrau de la seva posició estàndard per tal de situar-se (generalment per èmfasi) en un element que no és al final del rema. D'aquesta manera, el material remàtic o bé queda desaccentuat en posició de dislocació com si es tractés de material temàtic, o bé la desaccentuació es produeix dins del sintagma, cosa no admesa pel patró de desaccentuació en català, llevat del cas de certs postmodificadors.

5. CONCLUSIONS

En aquest article, hem revisat els contextos lingüístics que poden presentar patrons prosòdics aliens al català a nivell sintagmàtic, i n'hem donat les alternatives estàndard respectives. Com que el català generalment recorre a la sintaxi per tal d'expressar la partició tema-rema, el patró prosòdic va íntimament associat a l'estructura sintàctica. No tenir en compte que la posició de l'accent marca límit oracional pot tenir com a resultat la producció de patrons de desaccentuació aliens al català. Quan la desaccentuació no es produeix a nivell de l'oració i les seqüències desaccentuades no són adjunts o (part de) complements verbals, la desaccentuació es produeix a nivell sintagmàtic, la qual generalment no és estàndard.

L'existència d'estratègies d'embalatge informatiu com ara el desplaçament *in situ* de l'accent primari en llengües com l'anglès, i en certa mesura també l'espanyol, pot afavorir

la proliferació d'aquests patrons de (des)accentuació aliens al català. Per tant, es necessari que els traductors i assessors lingüístics tinguin molt present no només els contrastos interlingüístics a l'hora de tractar amb estructures prosòdicament marcades d'altres llengües, sinó també les restriccions internes de la llengua d'arribada o pròpia (en aquest cas la catalana) que, de vegades, en manifestar-se a nivell prosòdic, són més subtils i difícils de detectar.

Per tant, si bé és cert que el material temàtic no pot romandre generalment dins de l'oració (Vallduví 1992, 2008), també és cert que hi ha restriccions addicionals que predominaran sobre aquesta regla bàsica de l'emalatge informatiu quan la desaccentuació es dona dins del sintagma. Els assessors lingüístics n'haurien de ser conscients per tal de detectar patrons entonatius aliens en la producció catalana de textos orals. La proliferació d'aquests patrons pot afavorir la difusió d'estratègies no estàndard (com ara el desplaçament d'accent *in situ*) en detriment del recurs equivalent propi (la dislocació), cosa que pot menar al canvi lingüístic.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- ASTRUC-AGUILERA, Lluïsa (2005): *The intonation of extra-sentential elements in Catalan and English*, Tesi doctoral. University of Cambridge.
- BOLINGER, Dwight (1972): «Accent is predictable (if you are a mind-reader)». *Language* 48, 3, p. 633-644.
- BOLINGER, Dwight (1989): *Intonation and its uses*. Stanford: Stanford University Press.
- BRUNETTI, Lisa (2009): «On links and tails in Italian». *Lingua* 119, 5, p. 756-781.
- CECHETTO, Carlo (1999): «A comparative analysis of left and right dislocation in Romance». *Studia Linguistica* 53, p. 40-67.
- CHAFE, Wallace (1976): «Givenness, contrastiveness, definiteness, subjects, topics and point of view». LI, Charles N. (ed.) *Subject and Topic*. New York Academic Press, p. 25-56.
- DE CAT, Cécile (2007): *French Dislocation: Interpretation, Syntax, Acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- ERTESCHIK-SHIR, Nomi (2007): *Information Structure. The Syntax-Discourse Interface. Oxford Surveys in Syntax and Morphology*. Oxford & New York: Oxford University Press.
- ESPINAL, M. Teresa (2002): «La negació». SOLÀ, Joan / LLORET, M. Rosa / MASCARÓ, Joan / PÉREZ SILDANYA, Manuel (ed.): *Gramàtica del Català Contemporani*. Vol. 3. Barcelona: Empúries, p. 2.727-2.797.
- ESTEBAS-VILAPLANA, Eva (2000): *The use and realisation of accentual focus in Central Catalan with a comparison to English*. Tesi doctoral. London: University College London.
- FELDHAUSEN, Ingo (2010): *Sentential Form and Prosodic Structure of Catalan. Linguistik Aktuell / Linguistics Today*. Amsterdam: John Benjamins.
- FORCADELL, Montserrat (2007): *Information packaging, language contact and linguistic*

- change: structural calque in Catalan*. Tesi doctoral no publicada. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra.
- FORCADELL, Montserrat (2012): «The (mis)rendering of informationally marked structures in fictive orality: English in situ accent-shift into Catalan». BRUMME, Jenny / ESPUNYA, Anna (ed.) *The Translation of Fictive Dialogue*. Amsterdam & New York: Rodopi, p. 185-198.
- FORCADELL, Montserrat (2013): «La sintaxi catalana en procés de canvi: la desaparició de la dextralocació en el català de TV3». *Estudis Romànics* 35, p. 401-414.
- FUCHS, Anna (1984): «Deaccenting and Default Accent». GIBBON, Dafydd / RICHTER, Helmut (ed.): *Intonation, accent and rhythm: studies in discourse phonology*. Berlin & New York: De Gruyter, p. 134-164.
- GELUYKENS, Ronald (1987): «Tails (right-dislocations) as a repair mechanism in English conversation». NUYTS, Jan / DE SCHUTTER, Georges (ed.) *Getting One's Word into Line: On Word Order and Functional Grammar*. Dordrecht: Foris, p. 119-129.
- HIRSCHBERG, Julia (2004): «Pragmatics and intonation». HORN, Laurence R. / WARD, Gregory. (ed.) *The Handbook of Pragmatics*. Blackwell, Oxford, p. 515-537.
- JACKENDOFF, Ray S. (1972): *Semantic Interpretation in Generative Grammar*. Cambridge, Mass: MIT Press.
- LADD, D. ROBERT (1980): *The Structure of Intonational Meaning: Evidence from English*. Bloomington: Indiana University Press.
- PRIETO, Pilar (2002): *Entonació: models, teoria, mètodes*. Barcelona: Ariel.
- PRIETO, Pilar (2014): «The Intonational Phonology of Catalan». JUN, Sun-Ah (ed.): *Prosodic Typology 2. The Phonology of Intonation and Phrasing*. Oxford: Oxford University Press.
- PRINCE, Ellen F. (1981): «Toward a taxonomy of given/new information». COLE, Peter (ed.): *Radical Pragmatics*. New York: Academic Press, p. 223-255.
- ROCHEMONT, Michael (1986): *Focus in Generative Grammar*. Amsterdam: John Benjamins.
- SAMEK-LODOVICI, Vieri (2006): «When right dislocation meets the left-periphery. A unified analysis of Italian non-final focus». *Lingua*, 116, p. 836-873.
- SELKIRK, Elisabeth O. (1984): *Phonology and Syntax: The Relation between Sound and Structure*. Cambridge, Mass: MIT Press.
- VALLDUVÍ, Enric (1992): *The Informational Component*. New York: Garland.
- VALLDUVÍ, Enric (1994): «Detachment in Catalan and information packaging». *Journal of Pragmatics* 22, p. 573-601.
- VALLDUVÍ, Enric (2008): «L'oració com a unitat informativa». SOLÀ, Joan / LLORET, M. Rosa / MASCARÓ, Joan / PÉREZ SALDANYA, Manuel (ed.): *Gramàtica del Català Contemporani*. Vol. 2. Barcelona, Empúries, p. 1.221-1.279.
- VALLDUVÍ, Enric / ZACHARSKI, Ron (1994): «Accenting phenomena, association with focus and the recursiveness of focus-ground». DEKKER, Paul / STOKHOF, Martin (ed.): *Proceedings of the 9th Amsterdam Colloquium*. Institute for Logic, Language and Computation. University of Amsterdam, p. 683-702.
- VALLDUVÍ, Enric / ENGBAHL, Elisabet (1996): «The linguistic realization of information packaging». *Linguistics* 34, p. 459-519.

- VILLALBA, Xavier (1996): «Sobre la dislocació a la dreta». *Llengua i Literatura* 7, p. 209-234.
- VILLALBA, Xavier (2009): *The Syntax and Semantics of Dislocations in Catalan*. Köln: Lambert Academic Publishing.
- ZACHARSKI, Ron (1993): *Discourse Pragmatics Model of English Accent*. Tesi doctoral, University of Minnesota.
- ZIMMERMANN, Malte / FÉRY, Caroline (ed.) (2010): *Information structure. Theoretical, Typological and Experimental Perspectives*. Oxford: Oxford University Press.
- ZIV, Yael / GROSZ, Barbara (1994): «Right dislocation and attentional State». BUCHALLA, Ronna / MITTWOCH, Anita (ed.) *Proceedings of the Ninth Annual Conference of the Workshop on Discourse. Israeli Association for Theoretical Linguistics*. Jerusalem: Akademon Press, p. 184-199.
- ZUBIZARRETA, M. Luisa (1998): *Prosody, Focus and Word Order*. Cambridge, Mass: MIT.

RESUM

En Català, la partició tema-remà es fa mitjançant la sintaxi (Vallduví 1992, 2008). L'ítem que rep l'accent oracional assenyala límit d'oració, marcant tot el material que el segueix com a temàtic, ja que el força a ocupar una posició de dislocació. Per això, la prosòdia del català no admet la desaccentuació dins del sintagma (tret de la de certs post-modificadors), perquè el material desaccentuat queda en posició temàtica de dislocació. Aquesta isomorfia prosodicointàctica del català demana que els traductors i assessors lingüístics siguin conscients que la posició de l'accent té un correlat directe amb l'estructura sintàctica per tal d'evitar el calc d'estratègies que operen en altres llengües (com ara la de desplaçament d'accent *in situ*), i emprar les equivalents pròpies (com ara la de dislocació). Aquest article descriu els contextos lingüístics que poden presentar una prosòdia aliena al català, oferint-ne les alternatives corresponents. Les dades són extretes d'un corpus d'emissions de TV3.

PARAULES CLAU: prosòdia, accent oracional, desaccentuació, dislocació, mitjans audiovisuals, tema-remà.

ABSTRACT

Non-deaccentable sequences in Catalan: alien prosody in the Catalan of TV3

In Catalan the division of theme and rheme is achieved through syntax (Vallduví 1992, 2008). The item that receives the sentence stress delimits the utterance, so that any mate-

rial after it will be marked as thematic by being forced into position of dislocation. For this reason, Catalan prosody does not allow deaccentuation within the phrase (except in the case of certain postmodifiers), the deaccented material being in the dislocated thematic position. This prosodic-syntactic isomorphy in Catalan requires translators and language consultants to be aware that the position of the sentence stress is directly related to syntactic structure, to avoid calquing strategies typical of other languages (such as accent-shift *in situ*), and to use correct equivalents (such as dislocation). This article describes the linguistic contexts that may give rise to a type of prosody alien to Catalan, while suggesting the corresponding alternatives. The data is taken from a corpus of TV3 transmissions.

KEY WORDS: prosody, sentence stress, deaccentuation, dislocation, audiovisual resources, theme-rheme.